
OLGA JANČIĆ

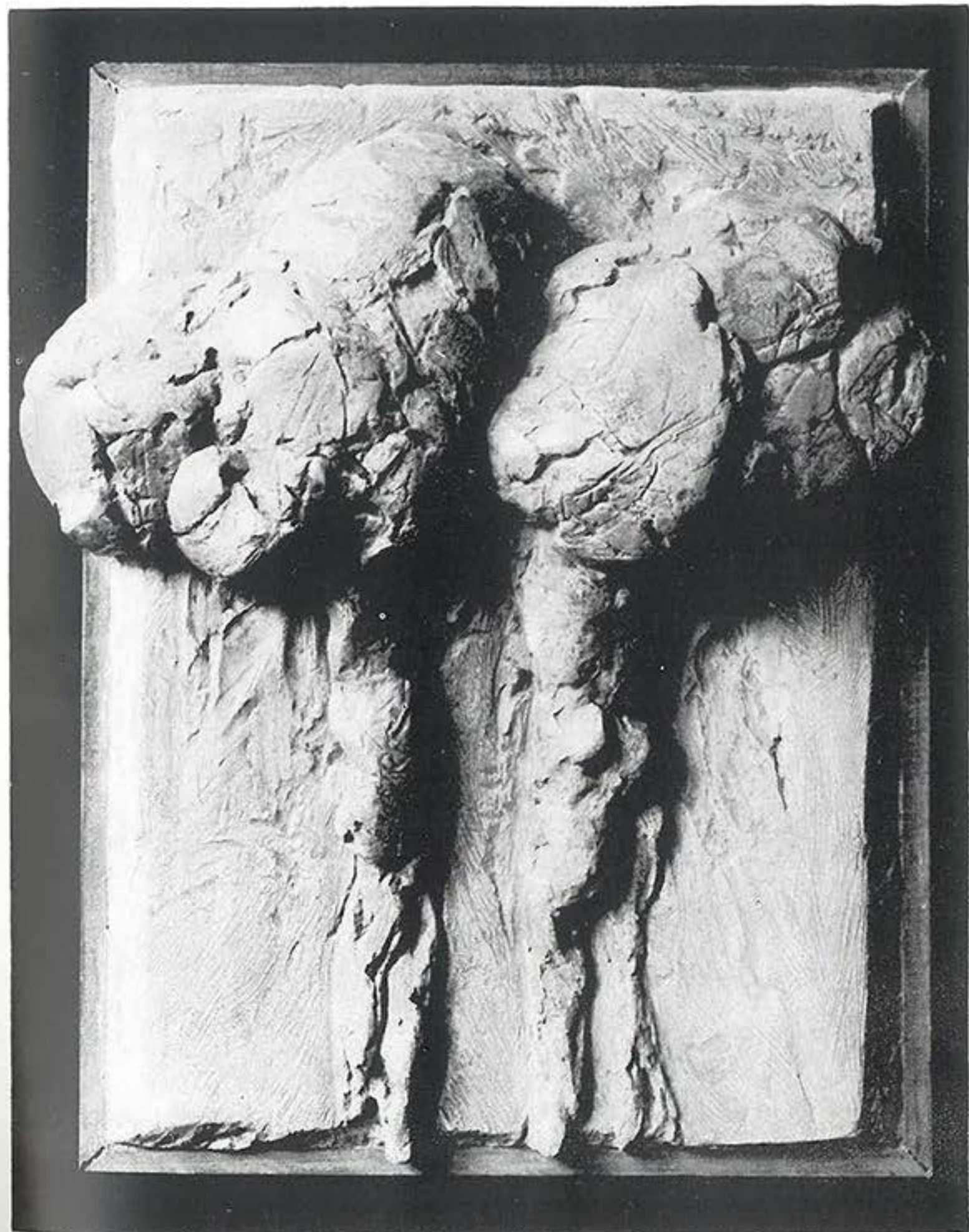
Likovna galerija
Kulturnog centra
Beograda

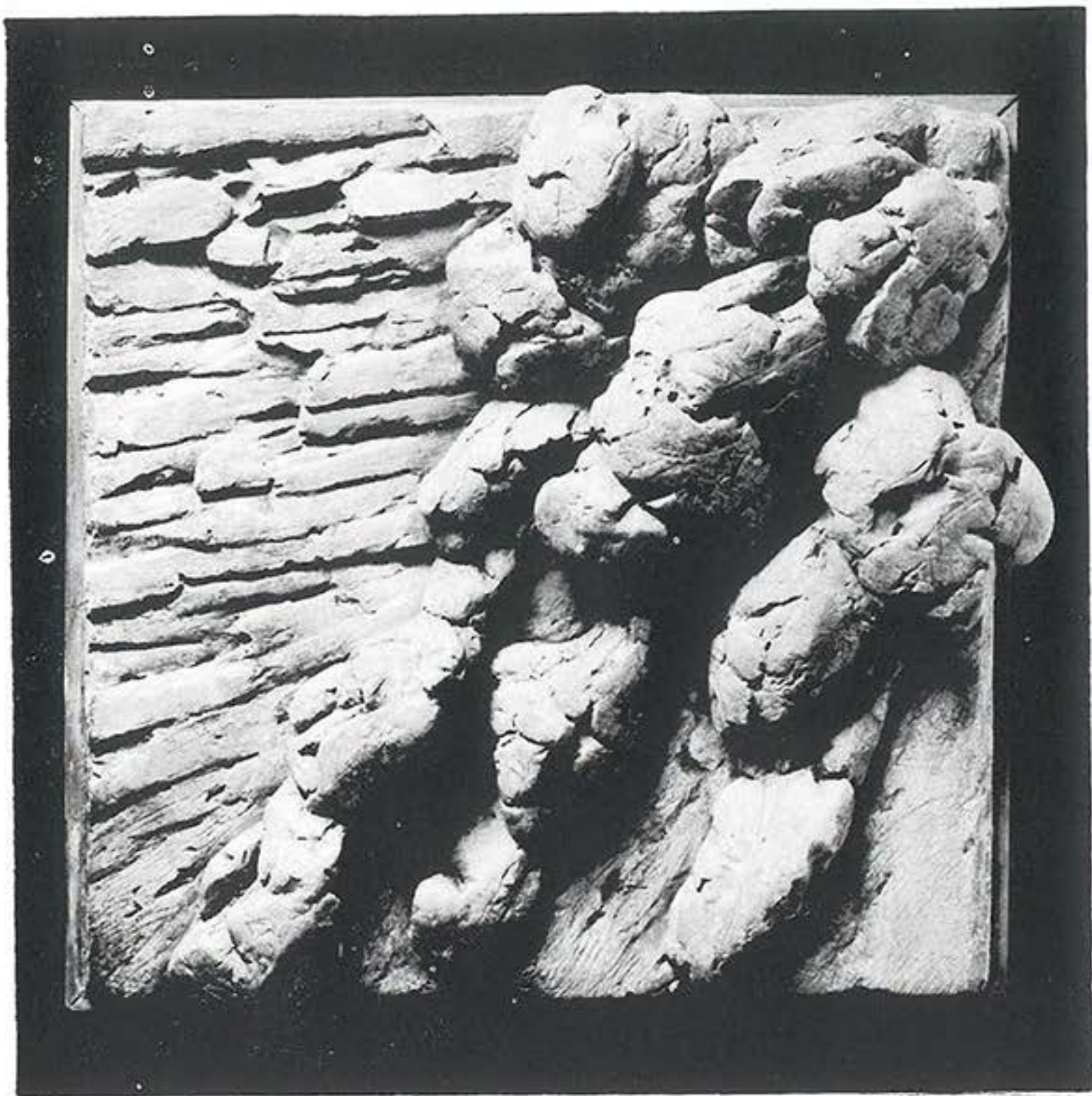
1 — 14. IV 1991.

OLGA JANČIĆ

SKULPTURA

Serija Savremena kretanja
Sveska br. 266

NA OŠTRICI SMISLA

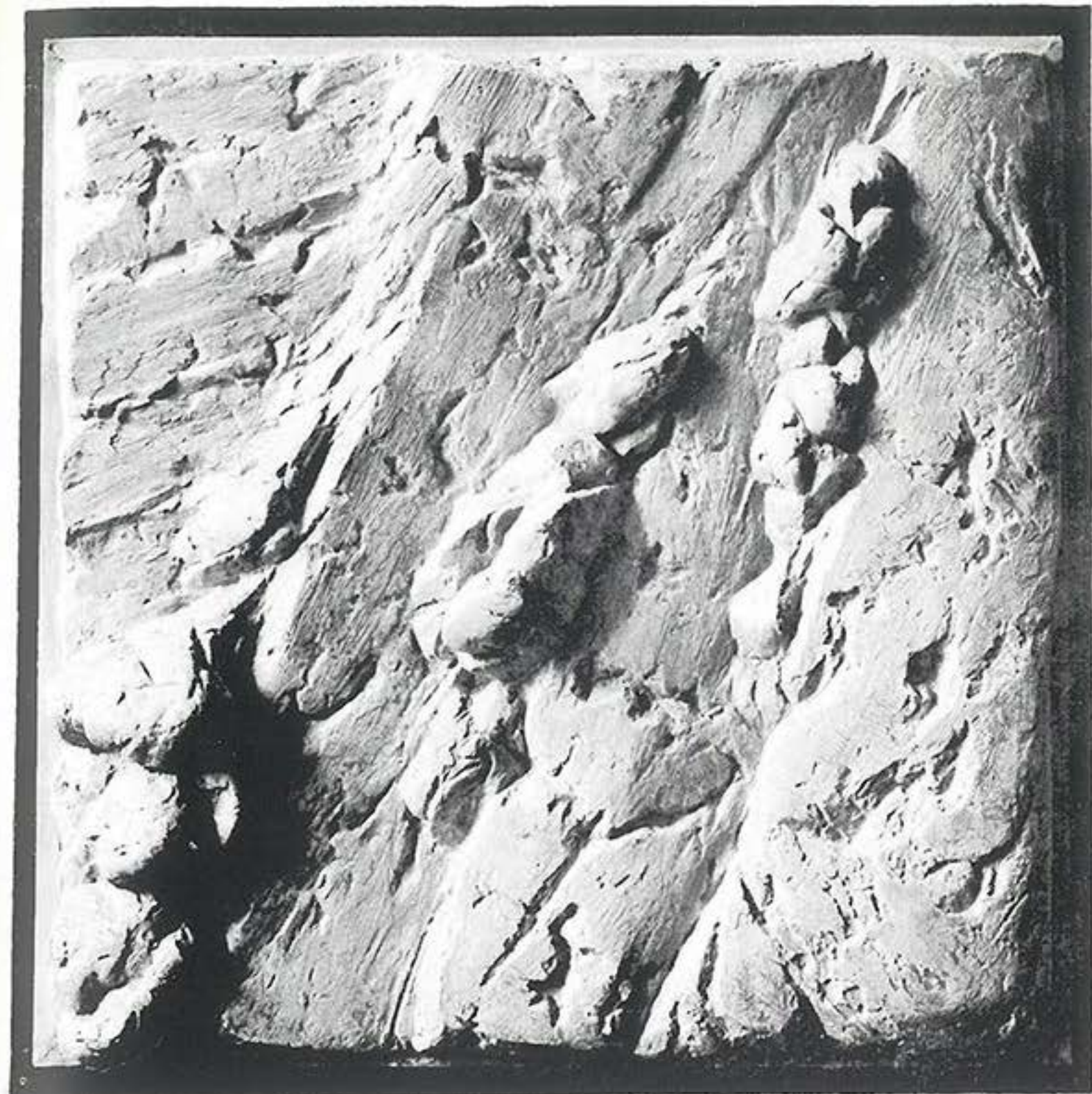
Svi autentični stvaraoci i mislioci teže da neizmerno i nepregledno područje fenomenološke pojavnosti svedu na neki pra-oblik kao zajednički imenitelj koji omogućuje da se u pojavnu besmislenost unesu poredak i smisao.

Aristotel je uveo entelehiju, niz mislilaca monadu (Euklid, Bruno, Lajbnic). Gete je ceo organski i neorganski svet svodio na pra-fenomen, a biljni na pra-biljku, dok je Špengler takav pra-oblik definisao kao zajednički strukturni imenitelj za sve kulture i civilizacije.

Olga Jančić je otkrila vitalni nagon kao »prvi pokretač« a loptu kao jedinstven plastični arhetip u kojem se na najadekvatniji način otelotvoruju oba nagona: nagon za biološkim rasplodavanjem i nagon za vajarskim oblikovanjem.

Iz lopte kao zajedničkog praoblika života i stvaranja nastaju već decenijama skulptorska dela Olge Jančić i razvija se njeno viđenje sveta. Iz ovog nukleusa generišu se i drugi oblici iskonskog postojanja prilagođavajući se jednoj veoma tananoj, dramatičnoj i simbolički preobraženoj igri kreacije, u kojoj slavlje vitalne moći zamračuju jeza opšte ugroženosti.

Nabubreli oblici modifikuju se oko rotacione ose ili napuštaju iskonsku čauru i u koordinatama reljefa počinju svoju samostalnu igru.

Ovim oblicima vladaju opšti zakoni kosmičkog i prirodnog poretka iskazani kao dualistički koncept sveta: subjektova »intima« uzdignuta je na nivo kosmičke »javnosti«. Rascep koji opustošuju duh savremenog čoveka i sve ga više udaljava od mitopoetskog i magijsko-utopijskog prajedinstva ovde se prevazilazi skulptorskom dinamikom koja potire suprotnosti i razrešava ih kao estetsku harmoniju sasvim modernog tipa: harmonija uključuje pojam asimetričnog.

Udvajanje oblika, dvojna projekcija (binom) ljudskog tela, dualizam forme koji konačno prelazi u trinom prati ovog stvaraoca kao skulptorska i antropološka preokupacija. Eros počinje antropomorfnu igru iz činjenice somatskog dualizma — da bi je Logos konačno preveo u apstraktnu sferu i formulisao kao univerzalnu kategoriju plastične figuracije.

Ljudsko telo je nosilac dva suprotna pola — muškog i ženskog. Gnostičari bi rekli da se u njemu ovaploćuje ideja dijade ženskog i muškog božanstva. Hijeronimus Boš, i sâm pripadnik jedne tajne gnostičke družine, izgradio je na ovom principu apartnu i nenadmašnu likovnu ezoteriju koja ne prestaje da nas uzbuđuje do današnjeg dana. Olga Jančić promovira oba ova pola kao okosnicu svoje nezaustavljive vajarsko-plastične ekspanzije čije forme plene svojim lirskim i misaonim intenzitetom.

U mitsko-magijskoj auri ovih figura i reljefa ima neke guste metafizičke supstance i iskonske zagonetne tmine. Zato one nose misteriju prvobitnog tvoračkog čina: kao da je svaka od njih neponovljivi učesnik ili svedok prvog dana stvaranja.

Lako uočavamo vezu između bitnih odrednica ove skulptorske vizije: u razarajućem dualizmu koji se svakodnevno manifestuje i kao sudar subjekta sa svetom, kao napor subjekta da opstane u agresivnom okruženju, prva sigurna tačka i čvrsti oslonac jeste vitalna ekspanzija biološke magme. Drugi oslonac je majstorsko razumevanje materijala i vajarske matrice, jedno plastično umeće ili oblikovna moć da se svaki unutarnji trzaj i nemir kao arhetip ili paradigma pretoči snagom plastične invencije i imaginacije u materijalno adekvatan oblik.

Oštrine i reska mreškanja, rapave i uglaste površine, plodna ispupčenja i erotske obline, bubrenja i udubljenja, savršeno plastično orkestrirane konfiguracije površina i reljefa, dinamični odnosi masa i ritmički pokreti magme uzdižu se do simbolizacije elementarnih stanja egzistencije.

Poslednjih deset reljefa preuzimaju jednu ranije iznesenu opštost, izvajanu u **Plastičnim površinama** (1963) kao kretanje žive magme, ali sada je to kretanje stavljeno u funkciju jednog lirskog ciklusa u kojem se na veoma suptilan način, u karakterističnoj profilaciji reljefne površine, obrađuje tema agresije — od naivnog koškanja za »mesto pod suncem« (Na oštrici) do grubog fizičkog ugrožavanja (**Nadiranje**).

Središnje mesto u ovom ciklusu predstavlja reljef **Pulsiranje**. Na njemu je jednom maestralnom idejom konačno razrešena napetost koja prati sve teme u ciklusu. Plastično naglašena figura u središtu reljefa »upija« i radijalno »odašilje«, simbolički, sve one plastične elemente koji su na prethodnim reljefima u ciklusu bili nosioci agresije ili osećanja ugroženosti.

Agresivnost je prevaziđena sublimacijom: ono što je ugrožavalo preobraća se u suprotnost i postaje simbol moćnog ritma u čijem se znaku kreće sve živo i postojeće.

Zoran Gluščević

OLGA JANČIĆ je rođena u Bitolju 1929. godine. Akademiju likovnih umetnosti i Majstorsku radionicu Tome Rosandića završila u Beogradu.

Samostalne izložbe:

- 1959. Beograd, Umetnički paviljon
Ljubljana, Moderna galerija
Rijeka, Galerija likovnih umjetnosti
- 1960. Zagreb, Gradska galerija savremene umjetnosti
Harrogate (Engleska), Festival of the Visual Arts
- 1964. Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti
- 1975. Toronto, Galerie Herigate
- 1977. Beograd, Galerija Doma JNA
Kragujevac, Narodni muzej
- 1981. Labin, Narodni muzej
Pula, Izložbeni salon
- 1982. Ljubljana, Atrijum, Križanke
Zagreb, Galerija Forum
Beograd, Likovna galerija Kulturnog centra
- 1987. Beograd, Muzej savremene umetnosti
- 1991. Beograd, Likovna galerija Kulturnog centra

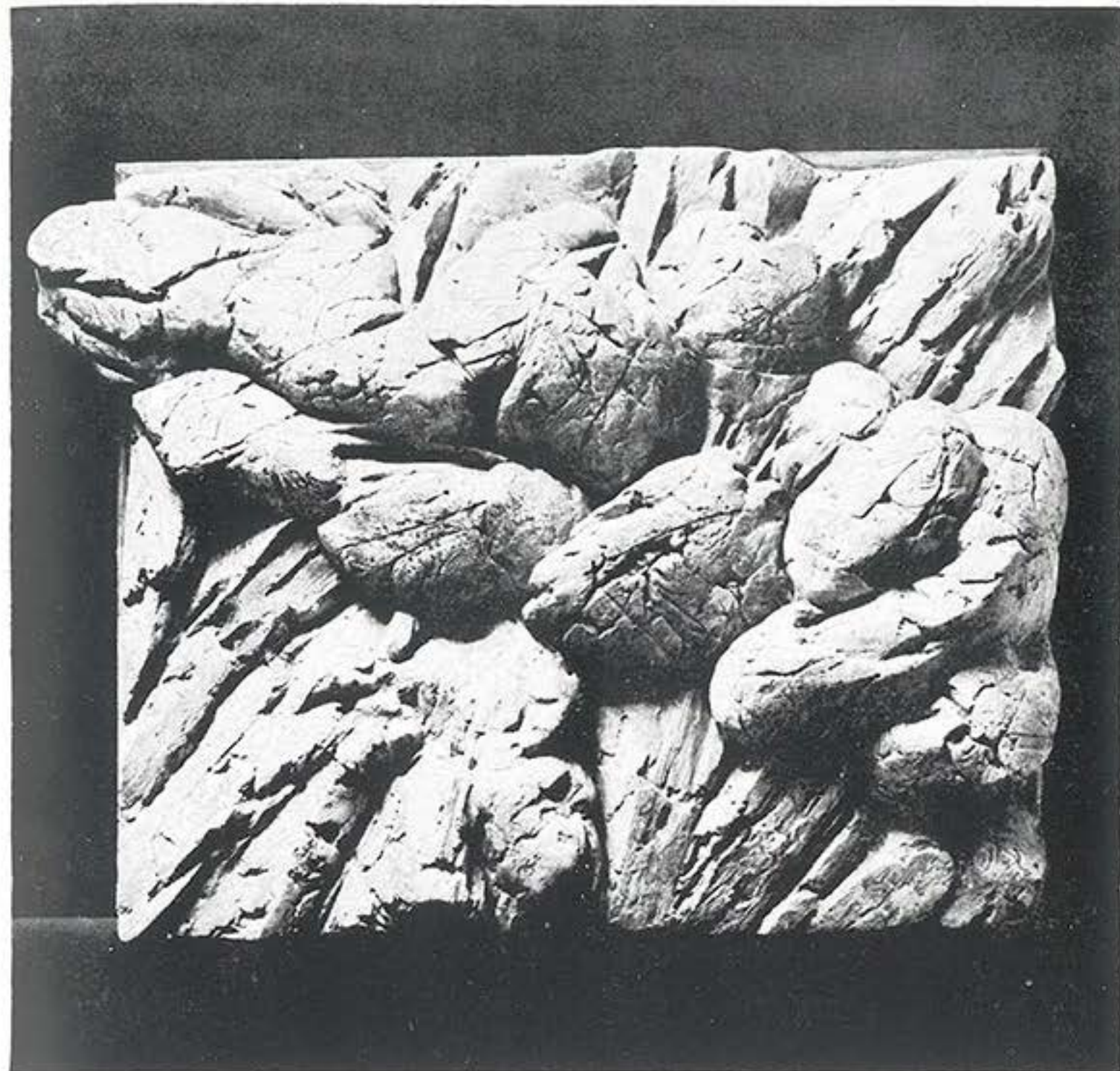
Nagrade:

- 1959. Pariz, Nagrada za skulpturu na I međunarodnom bijenalu mladih
- 1960. Rijeka, Nagrada za skulpturu na I bijenalu mladih
Aleksandrija, Nagrada za skulpturu, na IV mediteranskom bijenalu
- 1961. Beograd, Nagrada za skulpturu na I trijenalu likovnih umetnosti
- 1973. Murska Sobota, Nagrada za skulpturu na I jugoslovenskom bijenalu sitne plastike
- 1977. Beograd, Nagrada »Politike« iz Fonda Vladislav Ribnikar
Beograd, Nagrada ULUS-a na izložbi Prostor '77
- 1984. Beograd, Nagrada za skulpturu na Oktobarskom salonu
- 1987. Beograd, Oktobarska nagrada grada Beograda

IZLOŽENI RADOVI:

1. Van težišta, 1984. aluminijum, 26 x 38 x 24
2. U procepu, 1984. bronza, 29 x 40 x 32
3. Velika raspuklina, 1984. bronza, 92 x 85 x 88
4. Van težišta II, 1985. bronza, 43 x 43 x 23
5. Rana, 1985. bronza, 23 x 29 x 26
6. Klin, 1985. bronza, 25 x 29 x 24
7. Na oštrici, 1988. gips, 37 x 35 x 26
8. Skica za 1985., varijanta II, 1989. gips, 14 x 18 x 12
Skica za 1985., varijanta III, 1989. bronza, 17 x 17 x 12
Skice I, II, III, 1989. gips
9. Reljef I, 1989. gips, 43 x 31

10. Reljef II, 1990. gips, 47 x 31
11. Odilaženje oblika I, 1990. gips, 54 x 45
12. Dvojna forma na ivici I, 1990. gips, 40 x 39 x 21
13. Dvojna forma na ivici II, 1990. gips, 60 x 50 x 29
14. Odilaženje oblika II, 1990. gips, 57 x 61
15. Opstojanje, 1990. bronza, 40 x 56 x 26
16. Odilaženje oblika III, 1990. gips, 57 x 56
17. Zasecanje, 1990. gips, 57 x 58
18. Nadiranje, 1990. gips, 57 x 57
19. Pulsiranje, 1990. gips, 57 x 54
20. Ugroženo jezgro, 1990. gips, 60 x 66
21. Beg, 1991. gips, 56 x 72

Savet galerije

Zdravko Vučinić
Aleksandar Đurić
Dragan Mojović
Ljiljana Popović
Trajko Stojanović-Kosovac
Milorad Tepavac
Aleksandar Cvetković

Izdaje: Kulturni centar Beograda
Fotografije: Vlada Popović
Urednik: Ljiljana Popović
Štampa: Škola za ind. oblikovanje, Beograd
Tiraž: 300